

Perekonnaseaduse ja teiste seaduste muutmise seadus

§ 1. Perekonnaseaduse muutmine

Perekonnaseaduses tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahvi 64 teksti muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„Perekonnaseisuasutus, välja arvatud notar, võib abielu lahutada abikaasade ühise või ühe poole kirjaliku avalduse alusel, järgides sealjuures käesoleva seaduse § 64 lõigetes 1² – 1⁴ ettenähtud korda, juhul, kui:“;

2) paragrahvi 64¹ täiendatakse lõigetega 1² – 1⁴ järgmises sõnastuses:

(1²) Notar võib abielu lahutada abikaasade vastastikusel kokkuleppel ka ühe abikaasa kirjaliku avalduse alusel. Notar toimetab avalduse teisele abikaasale kätte ja annab talle tähtaja lahutuse avalduse esitamiseks.

(1³) Dokumentide kättetoimetamisele kohaldatakse tsiviilkohtumenetluse seadustikus menetlusedokumentide kättetoimetamise kohta sätestatut.

(1⁴) Kui notaril ei õnnestu avaldust teisele poolele kätte toimetada, avaldab notar teate väljaandes Ametlikud Teadaanded. Teade peab sisaldama vähemalt järgmisi andmeid:

1) teade abielu lahutamise avalduse esitamisest;

2) üleskutse teisele abikaasale esitada notarile avaldus abielu lahutamiseks ühe kuu jooksul teate avaldamisest arvates;

3) notari juurde ilmumata jätmise tagajärjed.“;

3) paragrahvi 65 lõiget 1 täiendatakse pärast tekstiosa „abikaasa vastu“ tekstiosaga „juhul, kui abielu ei saanud lahutada perekonnaseisuasutuses või notari juures“;

4) paragrahvi 65 lõige 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(2) Abielu lahutatakse kohtus, kui perekonnaseisuasutus või notar ei ole abielu lahutanud. Abikaasad peavad enne kohtusse pöördumist tegema kõik selleks, et abielu lahutada kokkuleppel.“;

5) paragrahvi 66 punkti 3 täiendatakse pärast tekstiosa „perekonnaseisuasutuses“ tekstiosaga „või notari juures“;

6) paragrahvi 67 lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Kohus võib abielu lahutada, kui pooled ei ole saanud abielu lahutada perekonnaseisuasutuses või notari juures.“;

7) paragrahvi 67 lõiked 2 ja 3 tunnistatakse kehtetuks;

8) paragrahvi 95 tekst loetakse lõikeks 1 ja täiendatakse lõikega 2 järgmises sõnastuses:

„(2) Koos põlvnemise tuvastamise hagi lahendamisega otsustab kohus vanema taotlusel hagita asjana ka hooldusõiguse kuuluvuse.“;

9) paragrahvi 102 lõiget 2 täiendatakse pärast sõnu “Kohus võib mõjuval põhjusel” sõnadega “lähtuvalt lapsega seotud kulutuste jaotusest vanemate vahel.”;

10) paragrahvi 102 lõige 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

“(3) Kohus võib elatise välja mõista käesoleva seaduse § 101 alusel arvatud summaga võrreldes suuremas summas lisaks §-s 99 toodud alustele ka lähtuvalt lapse erivajadusest”;

11) paragrahvi 113 teksti täiendatakse teise lausega järgmises sõnastuses: „Lapsel on õigus lähedasele suhtele mõlema vanemaga.“;

12) paragrahvi 117 täiendatakse lõikega 3 järgmises sõnastuses:

„(3) Kui põlvnemine on tuvastatud kohtuotsusega, kuulub vanematele ühine hooldusõigus, kui kohus ei ole asja lahendamisel otsustanud hooldusõiguse kuuluvust teisiti.“

13) paragrahvi 131 täiendatakse lõikega 1¹ järgmises sõnastuses:

„(1¹) Kohtu nõusolekut ei ole vaja juhul, kui vanem omandab või võõrandab lapse nimel väärtpaberituru seaduse § 2 lõike 1 punktides 1–5 ja 7 nimetatud väärtpabereid enda või lapse vara arvel, tingimusel, et tehingutest saadud tulu jääb lapse omandisse. Käesolevat lõiget kohaldatakse ka nimetatud väärtpaberite edasisele omandamisele ja võõrandamisele lapse vara arvelt.”;

14) paragrahvi 137 lõige 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(3) Ühise hooldusõiguse täieliku või osalise lõpetamise korral lähtub kohus hooldusõiguse ühele vanemale andmise otsustamisel eeskätt lapse huvidest, arvestades lapse suhet mõlema vanemaga, senist pühendumist lapse eest hoolitsemisele ja vanemate võimet ja valmisolekut last puudutavates küsimustes omavahel koostööd teha ning võimet seada lapse huvid esiplaanile.”;

15) paragrahvi 143 lõige 4 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(4) Kolmandal isikul on õigus nõuda avalduse alusel hagita menetluses lapsega suhtlemise korra kindlaks määramist.“;

16) paragrahvi 143 täiendatakse lõigetega 4¹ ja 4² järgmises sõnastuses:

„(4¹) Kohus võib lapse huvides lubada kolmandal isikul lapsega suhelda, keelata tal lapsega suhtlemise või seda piirata.

(4²) Kohus võib asjassepuutuval isikule panna kohustuse hoiduda tegevustest, mis kahjustab lapse suhet vanemaga või raskendab lapse kasvatamist.“;

17) paragrahvi 164 täiendatakse lõigetega 1¹–1⁴ järgmises sõnastuses:

„(1¹) Lapsendamissaladus ei piira lapsendatu enda õigust teada oma päritolu. Lapsendaja on kohustatud alaealist lapsendatut teavitama lapsendamise faktist lapse nõudmisel, arvestades lapse arengutaset ja arusaamisvõimet.

(1²) Täisealisel lapsendatul on õigus pöörduda Sotsiaalkindlustusameti poole ja saada teavet lapsendamise faktist ning tema kohta enne lapsendamist kogutud andmeid lapsendatu varasema nime, emakeele, isikuomaduste, harjumuste, eelistuste ja välimuse, varasemal hooldusel viibimise aja ja koha kohta ning võimalusel lapsendatu foto.

(1³) Täisealisel lapsendatul on õigus saada Sotsiaalkindlustusametilt oma bioloogiliste vanemate nimed, isikukoodid ja kontaktandmed ning selle olemasolul kirja või muu teate bioloogiliselt vanemalt või hooldajalt.

(1⁴) Alaealisel lapsendatul on õigus Sotsiaalkindlustusametilt saada käesoleva paragrahvi lõigetes 1² ja 1³ nimetatud teavet lapsendaja nõusolekul.“;

18) paragrahvi 164 lõige 6 tunnistatakse kehtetuks;

19) paragrahvi 164 täiendatakse lõigetega 9 ja 10 järgmises sõnastuses:

„(9) Bioloogilisel õel ja vennal on õigus pöörduda avaldusega Sotsiaalkindlustusameti poole lapsendatu kohta info saamiseks. Andmeid täisealise lapsendatu kohta väljastatakse juhul, kui täisealine lapsendatu teab lapsendamise faktist ja annab andmete avaldamiseks nõusoleku. Alaealise lapsendatu kohta väljastatakse andmed lapsendaja nõusolekul.

(10) Käesolevas paragrahvis ette nähtud Sotsiaalkindlustusameti toimingud kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega.“;

20) paragrahvi 200 tekst loetakse lõikeks 1 ja paragrahvi täiendatakse lõikega 2 järgmises sõnastuses:

„(2) Eestkostjal on õigus saada kahe kuu jooksul eestkoste lõppemisest arvates Eesti või mõne teise lepinguriigi krediitdiasutuselt eestkostetava pangakontode ja hoiuste kohta andmeid ja väljavõtteid ulatuses, mis on vajalikud käesoleva seaduse § 194 lõike 2 kohase aruande koostamiseks. See õigus ei hõlma tehingute tegemist ega eestkostetava vara käsutamisest.“;

21) paragrahvi 203 lõikes 1 asendatakse sõnad „vaimuhaiguse, nõrgamõistuslikkuse või muu psüühikahäire“ sõnadega „psüühikahäire, intellektihäire või muu vaimse tervise häire“;

22) paragrahvi 203 lõikes 4 asendatakse sõna „viie“ sõnaga „seitsme“.

23) seadust täiendatakse §-dega 217⁴ ja 217⁵ järgmises sõnastuses:

„§ 217⁴. Käesoleva seaduse § 164 lõigete 1¹, 1², 1³ ja 1⁴ kohaldamine

Käesoleva seaduse 2027. aasta 1. jaanuaril jõustunud redaktsiooni § 164 lõikeid 1¹, 1², 1³ ja 1⁴ kohaldatakse pärast 2027. aasta 1. jaanuari toimunud lapsendamiste suhtes.

§ 217⁵. Käesoleva seaduse 2027. aasta 1. jaanuaril jõustunud redaktsiooni § 65 lõiget 2, § 67 ja § 137 lõiget 1 kohaldatakse kohtumenetluste suhtes, milles on kohus hagi menetlusse võtnud pärast 2027. aasta 1. jaanuari “.

§ 2. Notari tasu seaduse muutmine

Notari tasu seaduses tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahvi 33² lõigetes 1 ja 1¹ asendatakse arv „64“ arvuga „180“;

2) paragrahvi 33² lõikes 2 asendatakse arv „45“ arvuga „84“.

§ 3. Perekonnaseisutoimingute seaduse muutmine

Perekonnaseisutoimingute seaduse paragrahvi 29 täiendatakse lõikega 3 järgmises sõnastuses:

„(3) Kui kohus tuvastab isaduse, kantakse rahvastikuregistrisse andmed lapse hooldusõiguse kohta vastavalt kohtulahendis märgitule.“.

§ 4. Sotsiaalhoolekande seaduse muutmine

Sotsiaalhoolekande seaduse paragrahvi 145¹ lõige 4 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(4) Sotsiaalteenuste ja -toetuste andmeregistrisse kantud lapsendamise ning hoolduspere sooviavaldusi ning perekonnaseaduse § 164 sätestatud ülesannete täitmiseks vajalikke andmeid säilitatakse 100 aastat lapsendamise jõustumisest arvates.“.

§ 5. Tsiviilkohtumenetluse seadustiku muutmine

Tsiviilkohtumenetluse seadustikus tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahvi 144 täiendatakse punktiga 4¹ järgmises sõnastuses:

„4¹) notari tasu abielu lahutamise avalduse esitamise eest;“;

2) paragrahvi 164 lõiget 1² täiendatakse teise lausega järgmises sõnastuses: „Alaealise lapse ülalpidamisasjas ei või jätta teise poole menetluskulusid alaealise lapse kanda. “;

3) paragrahvi 164 täiendatakse lõikega 2¹ järgmises sõnastuses:

„(2¹) Abielulahutuse asjas võib kohus jätta menetluskulud kostja kanda, kui kostja on takistanud abielu lahutamist kohtuväliselt.“

4) paragrahvi 262 lõike 2 teises lauses asendatakse sõnad „vaimuhaiguse, nõrgamõistuslikkuse või vaimutegevuse muu häire“ sõnadega „psüühikahäire, intellektihäire või muu vaimse tervise häire“;

5) paragrahvi 346 lõiget 2 täiendatakse pärast tekstiosa „välja arvatud“ tekstiosaga „abielu lahutamise asjas või “;

6) paragrahv 357 tunnistatakse kehtetuks;

7) paragrahvi 363 lõige 5 tunnistatakse kehtetuks;

8) paragrahvi 522 lõike 1 esimeses lauses asendatakse sõnad „vaimuhaiguse või nõrgamõistuslikkuse“ sõnadega „psüühikahäire või intellektihäire“;

9) paragrahvi 522 lõige 5 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(5) Ekspertiisi ei pea määrama, kui eestkostja määramise avalduse esitas eestkostet vajav isik ise ning avaldusele on lisatud piisavad tema tervislikku seisundit kajastavad dokumendid.“;

10) paragrahvi 522 täiendatakse lõikega 6 järgmises sõnastuses:

„(6) Kohus võib eestkostja määramise menetluses psühhiaatriaekspertiisi määramise asemel küsida arvamust isiku perearstilt, kui:

1) eestkostja määramise avalduse esitas eestkostet vajav isik ise ja

2) isik nõustub ekspertiisi määramise asemel perearsti arvamuse küsimisega.“;

11) paragrahvi 526 lõiget 2 täiendatakse punktiga 4¹ järgmises sõnastuses:

„4¹) kas piiratud teovõimega isik on teovõimeline valimisõiguse tähenduses;“;

12) paragrahvi 526 lõikes 3 ning paragrahvi 528 lõike 2 punktis 2 asendatakse sõna „viis“ sõnaga „seitse“;

13) paragrahvi 526 lõige 5 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(5) Eestkoste seadmisel annab kohus hinnangu isiku võimele valimisõigusest aru saada ja seda teostada.“;

14) paragrahvi 528 lõiget 4 täiendatakse pärast sõnu „ära langenud“ sõnadega „või kui eestkostja ülesannete laiendamine on seotud elukorralduslike muudatuste või muu abi ebapiisavusega“.

15) paragrahvi 550 lõiget 2 täiendatakse pärast tekstiosa „hagimenetluses koos“ tekstiosaga „põlvnemise,“.

§ 6. Tsiviilseadustiku üldosa seaduse muutmine

Tsiviilseadustiku üldosa seaduse § 8 lõike 2 teises lauses ja lõikes 3 asendatakse sõnad „vaimuhaiguse, nõrgamõistuslikkuse või muu psüühikahäire“ sõnadega „psüühikahäire, intellektihäire või muu vaimse tervise häire“.

§ 7. Seaduse jõustumine

Käesoleva seaduse § 1 punktid 1–19 ja 23, § 2, § 3, § 4, § 5 punktid 1–3, 5–7 ja 15 jõustuvad 2027. aasta 1. jaanuaril.

Käesoleva seaduse § 5 punktid 9 ja 10 jõustuvad 2027. aasta 1. juulil.

Lauri Hussar
Riigikogu esimees

Tallinn, „.....“.....2026. a

Algatab Vabariigi Valitsus „.....“..... 2026. a

(allkirjastatud digitaalselt)